

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В
ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

21 червня 2024 року

Одеса – 2024

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ульянов В.О. – доктор медичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали IV міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 червня 2024 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2024. 217 с.

ЗМІСТ

<i>Андрійченко А.В.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПСИХОЛОГІЧНУ АДАПТАЦІЮ МІГРАНТІВ.	8
<i>Бабак О.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.	11
<i>Байдужа О.С.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ УЧНІВ ВИПУСКНИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.	15
<i>Балабанова Л.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ЗАХИЩЕНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ ТА НЕВИЗНАЧЕННОСТІ.	18
<i>Банєва Т.Р.</i> ГЕНДЕРНІ КОНФЛІКТИ, ЯК ОКРЕМИЙ РІЗНОВИД КОНФЛІКТУ ТА СПРОБИ ЇХ ЗАПОБІГАННЯ.	22
<i>Барко В.В.</i> ПСИХОДІАГНОСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОПИТУВАЛЬНИКА ЗАГАЛЬНОГО СТАНУ ЗДОРОВ'Я.	25
<i>Бондаренко Л.О., Марченко О.Г.</i> ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.	31
<i>Вайда Т.С., Геращенко О.С.</i> СОЦІАЛІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ (ПРАВООХОРОНЦІВ) З ПТСР ПІСЛЯ УЧАСТІ У БОЙОВИХ ДІЯХ (ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ).	35
<i>Габрук Я.О.</i> ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.	41
<i>Гарькавець С.О., Ліпський А.В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.	43
<i>Гарматюк Д.С.</i> АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПСИХІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	48
<i>Гольцман Б.О.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.	51
<i>Гурін Р.С.</i> THEORETICAL ANALYSIS OF THE INFLUENCE OF CYBERPSYCHOLOGY» COURSE ON THE DEVELOPMENT OF CYBERCULTURE OF MAGISTRATES-PSYCHOLOGISTS	55
<i>Джежжик О.В., Цільмак О.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.	58
<i>Дудка О.Д.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ТИПИ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ.	61
<i>Єфтєні Н.М.</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В МОРСЬКОМУ ЕКІПАЖІ.	67
<i>Жовтобрух М.О.</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я: МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ.	70
<i>Калина Д.Р.</i> ВПЛИВ СТРЕСУ ТА ФАКТОРИ ЙОГО РОЗВИТКУ В ЖИТТІ ОСОБИСТОСТІ.	76

Ключові слова: екстремальні ситуації, психологічні реакції, когнітивні реакції, рівень стресу.

Key words: extreme situations, psychological reactions, cognitive reactions, stress level.

Єфтєні Наталія Миколаївна

кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри

загальноправових дисциплін

Національний університет «Одеська морська академія»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В МОРСЬКОМУ ЕКІПАЖІ

Соціально-психологічна адаптація особистості в трудовому колективі передбачає процес пристосування до соціальних умов середовища, міжособистісних взаємодій в групі і характеризуються активністю особистості, яка забезпечує її входження в групу.

Морський екіпаж – це соціальна група, члени якої взаємодіють між собою під час роботи і відпочинку, що впливає як на адаптацію, так і на комфорт особистості. Професія моряка пов'язана з діяльністю в особливих умовах, які вимагають пристосування до навколишнього середовища, виконання професійних функцій в екстремальних умовах чи непередбачуваних ситуаціях. Питання соціально-психологічної адаптації постають гостро, тому що особливі умови праці, стрес, втома, можуть вплинути на психологічний стан моряка та ефективність його діяльності.

До моряка висуваються вимоги щодо професійних компетентностей, навичок, а також гнучких навичок (soft skills), які вони мають поєднувати і використовувати в своїй професійній діяльності.

В залежності від посади за кожним працівником закріплюються конкретні ролі, які вони виконують відповідно до міжнародних норм, правил організації

тощо. В соціально-психологічній адаптації значну роль відіграють рольові очікування з боку групи відносно конкретного члена екіпажу. В залежності від спеціалізації моряки повинні володіти глибокими знаннями і спеціальними вміннями, але додатково вони повинні мати навички щодо надання першої медичної допомоги і рятувальних робіт.

В першу чергу, важливою умовою є готовність до командної роботи, вміння співпрацювати і координувати діяльність членів групи. Морський екіпаж, які і будь-яка соціальна група, проходить стадії розвитку. Специфікою його динаміки є те, що морський екіпаж – це соціальна група, яка постійно знаходиться в процесі формування через регулярну зміну кадрів. В залежності від розмірів морського екіпажу тривалість кожної стадії розвитку буде різною. Важливим є інформаційний період, коли члени групи максимально обмінюються як загальною інформацією щодо функціонування трудового колективу, так і особистою інформацією про сім'ю, хобі тощо. Не виключенням є стадія конфлікту, яка в залежності від умов праці, індивідуального складу колективу, особистісних характеристик кожного члена групи буде мати різні особливості протікання. Стадія динамічної рівноваги передбачає скоординовану діяльність усіх членів групи, хоча вона не виключає конфлікти, які мають більш зрозумілий і прогнозований характер. І коли відбувається зміна частини членів трудового колективу, соціальна група знову проходить дані стадії.

Великий вплив на протікання зазначених стадій здійснюють керівники, які застосовують різні стилі управління. Для морських екіпажів домінуючим є авторитарний стиль керівника, формування якого переважно залежить від специфіки діяльності колективу та відповідальності.

Загалом морські екіпажі мають змішаний склад за національністю, віком, релігією, статтю. Соціокультурні відмінності передбачають різницю в цінностях і соціальних нормах. Морякам потрібно швидко орієнтуватися в цих відмінностях і вибудовувати комунікацію з їх урахуванням. Наприклад, моряк змушений швидко і правильно сприймати інформацію від колег, в яких різний рівень володіння англійською мовою, акцент, дикція тощо. Багато труднощів в

комунікації виникає через міжпоколінне міжнаціональне спілкування в міжнародному екіпажі з урахуванням рангу [С.58]. Оскільки в рейсах члени екіпажу мають надмірні соціальні контакти, відпочивають і підтримують неформальне спілкування, великий ризик є втрати субординації між керівним складом і підлеглими.

Деадаптація супроводжується конфліктами з колегами, схильністю до девіантної поведінки, мотиваційної незрілості, зниженням працездатності.

Моряки перебуваючи в складних і особливих умовах діяльності потребують психологічної підтримки. Але дуже важливо навчати їх навичкам соціально-психологічної адаптації, умінню вирішувати конфлікти і обирати відповідні стратегії виходу з конфліктів, самопомозі в стресових ситуаціях.

Успішна соціально-психологічна адаптація моряків є важливим фактором безпеки і сприяє ефективній роботі морського екіпажу. Морські фахівці повинні усвідомлювати специфіку особливостей умов їх життєдіяльності, вимоги до ролей, міжособистісні відмінності членів екіпажу. Врахування всіх факторів, які впливають на соціально-психологічну адаптацію дасть можливість морякам бути готовим до проблем, які можуть виникнути під час входження в нові трудові колективи, прогнозувати поведінку людей, підвищити рівень професійної компетентності.

Список використаних джерел

1. Тирон О.М. Соціально-психологічні особливості морських екіпажів як підґрунтя формування іншомовної компетентності моряків. *Наука і освіта*. №2-3, 2016. С.56-60.

Ключові слова: соціально-психологічна адаптація, морський екіпаж, комунікація, конфлікт

Key words: social and psychological adaptation, sea crew, communication, conflict